

การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลกับการก้าวสู่วิชาชีพ Professional Values of Nursing Students and Entering into a Profession

ชุตินา เพ็งใหญ่^{1*}, ตวงพร ชุมประเสริฐ¹ และ ศรีวัฒนา เพ็ชรรัตน์²

Chutima Perngyai^{1*}, Tuangporn Chumprasert¹ and Sriwatana Petcharat²

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา^{1*}, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครสวรรค์²

Boromarajonani College of Nursing, Songkhla^{1*}, Boromarajonani College of Nursing, Nakhonsawan²

(Received: April 16, 2019; Revised: August 21, 2019; Accepted: August 23, 2019)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประเด็นนักศึกษาพยาบาลกับบทบาททางวิชาชีพที่สังคมคาดหวังให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาล และการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลในการก้าวสู่วิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลต้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วยและครอบครัวภายใต้การดูแลแบบองค์รวม พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความเคารพในตัวตนบุคคล มีความยุติธรรม พึงกษัตริย์ผู้รับบริการ ความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและวิชาชีพ ยอมรับในความแตกต่างในการให้คุณค่าและความเชื่อของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาลยังเป็นสิ่งสำคัญในการสะท้อนทัศนคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลที่มีมาตรฐานสูง ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลก่อนสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรทั้งด้านความรู้ และทักษะการปฏิบัติยังอาจไม่เพียงพอ การเพิ่มทัศนคติทางบวกโดยเฉพาะการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีสุดท้าย สามารถปฏิบัติการพยาบาลที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพ, นักศึกษาพยาบาล, การก้าวเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding: e-mail: chu.smile1@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 081-5981173)

Abstract

This academic article aimed to present the useful concepts in the preparation of nursing students during their transitional phase from being student to entering into the nursing profession, creating awareness of nurses' professional values, and factors enhancing nursing standard of care that are based on ethics. Nursing professionals must perform human-related tasks in order to maximize benefits for patients and families under holistic care. Nurses have to realize and perform actions that are moral, comprising respect for persons, fairness of care, patient's advocacy, responsibility, honesty for themselves and other healthcare professionals, and accepting differences in individual values and beliefs. However, the provision of professional nursing values is important for attitudes and reflection towards nursing practice in order to ensure high standards in care. Therefore, in the curriculum, preparation of nursing students before graduation should include not only knowledge and skills, but also nurse professional values.

Keyword: Nurse Professional Values, Nursing Students, Entering into Nursing Profession

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันต้องการพยาบาลที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูงเนื่องจากการรักษาพยาบาลเป็นการกระทำต่อผู้ป่วย หากเกิดความผิดพลาดก็อาจทำให้เกิดการฟ้องร้องได้ถึงแม้ว่าบางครั้งพยาบาลกระทำผิดโดยที่ผู้ป่วยหรือบุคคลอื่นไม่รู้ถึงการกระทำดังกล่าว แต่พยาบาลจะต้องมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้ป่วย เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นและผู้ป่วยจะได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด (Pengmark, 2010) จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญและนำคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้มีจริยธรรมสูง และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมจริยธรรมได้เป็นอย่างดี (Kurpis, Beqiri, & Helgeson, 2007) ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของสังคมที่มีต่อวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นนักศึกษาไปสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ นอกจากนี้ การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลยังเป็นสิ่งที่ประเมินทัศนคติทางบวกต่อการทำงานซึ่งมีปัจจัยต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลทั้งด้านความรู้ ทัศนคติ และทักษะด้านการปฏิบัติจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพด้วยการสร้างทัศนคติในทางบวกต่อวิชาชีพการพยาบาลให้กับนักศึกษาพยาบาลก่อนก้าวสู่วิชาชีพพยาบาลที่มีองค์ความรู้และทักษะด้านการปฏิบัติจะส่งผลให้ผู้ใช้บริการได้รับการดูแลตามมาตรฐานการพยาบาลอย่างมีคุณภาพต่อไป

นักศึกษาพยาบาลกับบทบาททางวิชาชีพที่สังคมคาดหวัง

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีสุดท้ายเป็นกลุ่มที่ได้รับความคาดหวังให้เป็นผู้ที่มีทางสมรรถนะวิชาชีพด้านจริยธรรมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพจึงอาจจะมีความรู้สึกเครียดกลัวและวิตกกังวล เหนื่อยหน่ายท้อแท้อยากลาออก สับสนในบทบาทของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันก็มีความสุขท่ามกลางรอยยิ้มคำชื่นชมและคำขอบคุณจากผู้รับบริการ รวมทั้งรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ ตอบแทนบุญคุณบิดามารดา (Raetong & Harnirattisai, 2012) อย่างไรก็ตาม นอกจากสมรรถนะด้านการปฏิบัติการดูแลตามมาตรฐานวิชาชีพแล้ว สมรรถนะทางด้านจริยธรรมจรรยาบรรณ และกฎหมาย ยังเป็นอีกหนึ่งสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพพร้อมกับการปฏิบัติการพยาบาล (Pochanakij, 2017) มีการศึกษาที่พบว่านักศึกษาพยาบาลจะมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูง และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังจะมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยของจริยธรรมรายด้านสูงกว่าทุกชั้นปี ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ ความอดทนอดกลั้น ความกล้าหาญ และความซื่อสัตย์ (Sansomros, Yomdit, Yaowarat, Sawangket, & DOUNGCHAN, 2017) การดูแลที่มีมาตรฐาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับความปลอดภัยรวมถึงส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้มีการปฏิบัติตามคุณค่าและความเชื่อสะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพการพยาบาลในระดับสูงของนักศึกษาพยาบาล (Ion, Smith, Moir, & Nimmo, 2016)

พยาบาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ฟื้นฟูสุขภาพ และบรรเทาความทุกข์ทรมานของผู้รับบริการ (Grace, 2014) ความประพฤติที่ดีงามของพยาบาลจึงควบคู่ไปกับการปฏิบัติภารกิจดูแลที่มีมาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพพยาบาลจึงเป็นสิ่งผู้ป่วยและสังคมคาดหวังเนื่องจากต้องการพยาบาลที่เป็นผู้มีจริยธรรมสูง ดังนั้นจริยธรรมกับการปฏิบัติของพยาบาลจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (Mason, Leavitt, & Chaffee, 2012) ในสังคมปัจจุบันผู้รับบริการมักคาดหวังที่จะได้รับการดูแลที่ตรงกับความต้องการของตนเอง การปฏิบัติพยาบาลจึงต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยโดยเน้นความปลอดภัย รวดเร็ว ทันเวลา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่พยาบาลบอกว่ามีประโยชน์เหมาะสมปลอดภัยกับผู้ป่วยอาจจะไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ป่วย (Sirilai, 2013) นอกจากนี้ การที่พยาบาลสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้น ยังส่งผลต่อการสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพพยาบาลด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของ ปรีชาคุณ, ตูยานนท์, เนตรมูย, และดำรงรักษ์ (Preechakoon, Tuvayanon, Netmuy, & Damrongrak, 2015) กล่าวถึงภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อคุณค่าและความศรัทธาในวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ การปฏิบัติพยาบาลที่ถูกต้องจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นในวิชาชีพพยาบาล บุคลิกภาพของพยาบาลที่บ่งบอกถึงความเมตตา กรุณา เอื้ออาทร และมีท่าที่เป็นมิตร จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ และไว้วางใจในการรักษา ใน การศึกษานี้ ยังพบว่ามนุษย์สัมพันธ์ของพยาบาล ได้แก่ การมีท่าที่เต็มใจในการให้บริการ มีความกระตือรือร้น ดูแลเอาใจใส่และเต็มใจในการให้บริการ จะส่งผลต่อคุณค่าและศรัทธาในวิชาชีพพยาบาลให้อยู่ในระดับสูง

นอกจากความคาดหวังจากผู้รับบริการหรือสังคมแล้ว ผู้ร่วมวิชาชีพพยาบาลยังมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้วยกันในระดับสูง (Raetong, & Harnirattisai, 2012) จากการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมในการปฏิบัติพยาบาลของพยาบาลไทย ตามการรับรู้ของผู้บริหารทางการพยาบาลของ อาภานันท์ กุล, ประไพพานิช, เสนาดิสัย, และอรทัย (Arpanantikul, Prapaipanich, Senadisai, & Orathai, 2014) สะท้อนให้เห็นว่า จริยธรรมในการปฏิบัติพยาบาลของพยาบาลไทยที่พึงมี ได้แก่ การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ป่วย ความซื่อสัตย์ ความเอื้ออาทรต่อผู้ป่วย การช่วยเหลือโดยไม่รับสิ่งตอบแทน การมีระเบียบวินัย การเสียสละ การมีพฤติกรรมบริการและมีใจให้บริการที่ดี การดูแลผู้ป่วยอย่างเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และการรักษาความลับ ในขณะที่ผู้บริหารของวิชาชีพพยาบาลในหน่วยงาน ก็มีนโยบายในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาจริยธรรมขององค์กร ดังเช่นการศึกษาของ Poonkhwan, Chaowalit, & Nasae (2017) ซึ่งพบว่าหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลและผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นตัวแทนหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล มีกลไกจริยธรรมด้านการบริหาร บุคลากร ด้วยการเสริมสร้างความรู้ความตระหนักและทักษะด้านจริยธรรมให้กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ งบประมาณในการจัดทำและจัดหาคู่มือแนวปฏิบัติหนังสือและเอกสารด้านจริยธรรมสำหรับบุคลากร และกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับวิชาชีพ และองค์กรควบคุมคุณภาพ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า นักศึกษาพยาบาลเป็นบุคลากรทางสุขภาพอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นที่คาดหวังจากผู้รับบริการในเรื่องการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อให้ได้รับการดูแลที่ปลอดภัยและเกิดประโยชน์สูงสุด ในขณะเดียวกันเมื่อใกล้สำเร็จการศึกษาก็มักจะถูกคาดหวังจากผู้ร่วมวิชาชีพและวิชาชีพอื่น ๆ ว่าพยาบาลจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งสามารถนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติพยาบาลให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป การปฏิบัติพยาบาลจึงเป็นอีกหนึ่งมุมมองที่สะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่าของวิชาชีพการพยาบาล

การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

คุณค่า (Value) หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ประเพณี การแสดงพฤติกรรม หรือการให้ มูลค่าของบุคคล กลุ่ม หรือสังคม (Burkhardt, & Nathaniel, 2002) การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาล คือการที่พยาบาลเพิ่มคุณค่าในงานบริการให้กับผู้ป่วยและครอบครัว โดยเฉพาะคุณค่าที่เกิดจากการรับรู้ของตนเอง (Self-Reward Value) ถ้าหากบุคคลในวิชาชีพพยาบาลมีประสบการณ์ทางบวก เช่น การได้รับรางวัล คำชมเชย จะทำให้รู้สึกภาคภูมิใจและรับรู้คุณค่าในวิชาชีพของตนเอง (Thara, Wivatvanit, & Kespichayawattana, 2009) การให้คุณค่าจึงเปรียบเสมือนพันธะสัญญาของบุคคลที่จะแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการที่จะปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด (Collier, 1997) จากการศึกษาของThara (2008) เกี่ยวกับการให้ความหมายและประสบการณ์คุณค่าในงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า พยาบาลวิชาชีพให้ความหมายของคุณค่าไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) คุณค่าจากการดูแล เป็นการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ การดูแลให้ผู้ป่วยพ้นจากความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วย และการดูแลด้วยความเอื้ออาทรด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ 2) คุณค่าจากการให้ เป็นการให้ที่ตรงตามความต้องการและความคาดหวังของผู้ป่วย ให้ด้วยความเต็มใจไม่หวังผลตอบแทนหวังเพียงให้ผู้ป่วยมีภาวะสุขภาพที่ดีขึ้น และ 3) คุณค่าจากความปิติในใจ เป็นความรู้สึกอิ่มใจเหมือนได้ทำบุญ ซึ่งคุณค่าทั้ง 3 ประการทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความภาคภูมิใจ มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงานช่วยให้พยาบาลวิชาชีพเห็นคุณค่าในวิชาชีพ การเห็นคุณค่าของงาน ทำให้พยาบาลปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับที่ Kosolchuenvijit (2013) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะนำไปสู่ ความสุขและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจึงมีที่มาจาก ความรัก ความผูกพัน ความอบอุ่นเอื้ออาทร ที่ได้รับ จากญาติมิตรและผู้คนรอบข้าง การทำหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายด้วยหัวใจที่อ่อนโยนต่อความเป็นมนุษย์นั้นมี คุณค่ามากกว่าการเป็นภารกิจตามหน้าที่เป็นคุณความดี ที่เป็นพลังใจให้กับชีวิตทั้งของผู้ป่วยและตัวพยาบาลเอง นอกจากนี้การเห็นคุณค่าของผู้อื่นและการปฏิบัติดีต่อผู้อื่นยังเป็นการสร้างคุณค่าให้กับตนเองด้วยเช่นเดียวกัน

การให้คุณค่าเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลขึ้นกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ศาสนา วัฒนธรรม สังคม ประสบการณ์ส่วนตัว รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละสังคมซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันออกไป (Becker, 1960; Lyneham, & Levett-Jones, 2016) จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสนับสนุนและยับยั้งการพัฒนาค่านิยมวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น บุคลิกภาพส่วนตัว และสิ่งรบกวน และปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น อาจารย์พยาบาล จะส่งผลต่อการแสดงออกถึงการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล รวมทั้งประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานภายใต้บริบทของสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน จะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนจะมีการแสดงออกถึงการให้คุณค่าที่ต่างกัน (Shafakhah, Khademi, Molazem, & Sharif, 2018) การให้คุณค่าของวิชาชีพพยาบาลด้วยการมีทัศนคติในเชิงบวกสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติที่มีจริยธรรมต่อผู้รับบริการ ผู้ร่วมงานและองค์กร ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของกฤติยาวรรณ (Krittayawan, 2016) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ที่พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพเพราะมีเหตุผลในการเลือกเรียนพยาบาล เนื่องจากมีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่นและเกิดประโยชน์ต่อสังคม นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยรวมในระดับมากที่สุดจรรยาบรรณต่อตนเอง ประชาชน ผู้ร่วมวิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น รวมทั้งสังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่าการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นการให้คุณค่าทั้งต่อตนเองและต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นพื้นฐานในการสร้างความตระหนัก เสริมสร้างพลังความคิด และทัศนคติในทางบวกต่อการปฏิบัติการพยาบาลที่ได้มาตรฐานและผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ รวมทั้งลดประเด็นการฟ้องร้องหรือเป็นคดีความทางกฎหมาย การประเมินการรับรู้ของตนเองเรื่องการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาลจึงเป็นอีกแนวทางที่สำคัญเพื่อเตรียมตัวก้าวสู่วิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีสุดท้าย

การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลในการก้าวสู่วิชาชีพ

จากการที่พยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ ควบคู่กับการมีจริยธรรมในการประกอบอาชีพ การมีจริยธรรม เพื่อแสดงถึงความเป็นมนุษย์ที่มีจิตใจสูง ซึ่งครอบคลุมถึง ความประพฤติดี การดำรงตนของพยาบาลที่ดี ให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเอื้ออาทร การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลจึงเป็นแนวทางที่จะช่วยในการกำกับการทำงานของพยาบาลให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญที่สุดคือ เกิดความปลอดภัยกับผู้ให้บริการ ทำให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นยอมรับ และ ไว้วางใจในวิชาชีพการพยาบาลตลอดไป (Arpanantikul, Prapaipanich, Senadisai, & Orathai, 2014) การจัดการศึกษาพยาบาลที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อให้เป็นพยาบาลที่มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งเป็นศาสตร์ทางการศึกษาพยาบาลที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนผู้สอนและผู้ให้บริการบนพื้นฐานความเอื้ออาทรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากสภาพจริงด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายมุ่งเน้นชุมชนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะมีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพมีคุณธรรมจริยธรรม (Paboromarajchanok Institute, 2018) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพันธิสและบุญญกุล (Punthasee, & Bunyakul, 2017) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลและกฎหมาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมายในการปฏิบัติกรพยาบาล ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา และจากการศึกษาของเพ็งใหญ่ (Perngyai, 2018) พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีสุดท้ายมีการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาลสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นทางจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วย สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาลที่มีการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาลในระดับสูงจะมีความมุ่งมั่นทางจริยธรรมในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยคำนึงถึงการรักษาความเป็นส่วนตัวและความลับของผู้ป่วย การเคารพผู้ป่วย การให้การดูแลผู้ป่วยอย่างยุติธรรม การไม่ทำให้ผู้ป่วยได้รับอันตราย การทำในสิ่งที่ดีสำหรับผู้ป่วย รวมทั้งการบอกความจริงแก่ผู้ป่วยและทีมสุขภาพ

การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและวิชาชีพพยาบาลจึงควรครอบคลุมในเรื่องของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมความรู้ และทักษะเชิงวิชาชีพจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาที่มีการศึกษาที่พบว่านักศึกษาพยาบาล ยังไม่มีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเพื่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพในด้านการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้ประสบการณ์เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ สังคมและการพัฒนาตนเองในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Meekanon, & Sirikamonsathian, 2015) ในขณะเดียวกัน นักศึกษาพยาบาลก็มีความคาดหวังที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากนักศึกษาไปเป็นพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ การที่ตนเองจะเป็นพยาบาลที่ดี การมีส่วนร่วมที่จริงใจให้ความช่วยเหลือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและองค์กร การมีรายได้ที่เพียงพอ การได้ทำงานในแผนกที่ต้องการและได้รับการยอมรับจากแพทย์ การมีโอกาสพัฒนาตนเอง และการมีแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา (Raetong, & Harnirattisai, 2012) สอดคล้องกับ Supapvanich, Khuchauy, & Kardkumhang (2019) ที่พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากองค์กรในด้านต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม นอกจากความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติแล้ว พยาบาลวิชาชีพยังต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบสูง มีภาวะผู้นำ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งพยาบาลที่มีความพร้อมและสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและจิตใจ จะเป็นผู้ที่สามารถให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพตามความคาดหวังของสังคม (Sricamsuk Saito, Voraham, & Senarak, 2011)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลในการก้าวสู่วิชาชีพเริ่มจากการวางแผนการจัดการศึกษาในหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนบนพื้นฐานความเอื้ออาทรตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้บัณฑิตที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาล ในขณะเดียวกันต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งจำเป็นต้องได้รับ เสริมแรง สนับสนุนและยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน พยาบาลในแหล่งฝึก รวมทั้งผู้ร่วมงานเพื่อให้สามารถก้าวสู่วิชาชีพพยาบาลได้อย่างภาคภูมิใจ

สรุป

การที่ผู้รับบริการจะได้รับการดูแลที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการนั้น นอกจากจะได้รับการพยาบาลจากพยาบาลที่มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติที่ถูกต้องตามมาตรฐานการดูแลแล้ว จะต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีและให้คุณค่าต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเป็นการรับรู้ของพยาบาลว่าคุณค่าที่เกิดจากการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมเพื่อให้พ้นจากความทุกข์ทรมานและด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ คุณค่าจากการให้ที่ตรงตามความต้องการและความคาดหวังของผู้ป่วยและให้โดยไม่หวังผลตอบแทน อันจะก่อให้เกิดคุณค่าจากความปิติในใจ รู้สึกอิ่มใจเหมือนได้ทำบุญ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลอย่างมีจริยธรรม ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลเพื่อก้าวสู่วิชาชีพด้วยการประเมินและปลูกฝังการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาล จึงมีความจำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและสังคม โดยสามารถให้การดูแลบุคคลทุกช่วงวัยทุกระดับการศึกษา และในทุกภาวะสุขภาพได้อย่างมีคุณภาพ ครอบคลุมทั้งในการบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิทุติยภูมิและตติยภูมิ

ข้อเสนอแนะ

สืบเนื่องจากความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงจากบทบาทของการเป็นผู้ที่อยู่ภายใต้การนิเทศของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพในแหล่งฝึกมาเป็นผู้ให้บริการโดยสมบูรณ์แบบต่อผู้รับบริการภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคม การสร้างความตระหนักต่อการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลจึงมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น อาจารย์พยาบาลซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาตลอดหลักสูตร สามารถนำประโยชน์ที่ได้จากบทความนี้ไปวางแผนเพื่อสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการสอนในรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ กิจกรรมเสริมเพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษา การปัจฉิมนิเทศก่อนสำเร็จการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในการให้คุณค่าเชิงวิชาชีพพยาบาล ด้วยการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและเป็นแบบอย่างที่ดีอันจะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดี มีความรับผิดชอบ รวมทั้งตระหนักในคุณค่าของผู้อื่น ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการในสังคมปัจจุบันอย่างแท้จริง

References

- Arpanantikul, M., Prapaipanich, W., Senadisai, S., & Orathai, P. (2014). Nursing Administrators' Perception of Thai Registered Nurses' Professional Ethics. *Thai Journal of Nursing Council, 29*(2), 5-20. (in Thai)
- Becker, H. S. (1960). Notes on the Concept of Commitment. *American Journal of Sociology, 66*(1), 32-40.
- Burkhardt, M. A., & Nathaniel, A. K. (2002). *Ethics & Issues in Contemporary Nursing*. (2nd ed.). Albany, New York: Delmar.
- Collier, G. (1997). Learning Moral Commitment in Higher Education? *Journal of Moral Education, 26*(1), 73-83.

- Grace, P. J. (2014). *Nursing Ethics and Professional Responsibility in Advanced Practice*. (2nd ed.). Burlington: Jones & Bartlett Learning.
- Ion, R., Smith, K., Moir, J., & Nimmo, S. (2016). Accounting for Actions and Omission: A Discourse Analysis of Student Nurse Accounts of Responding to Instances of Poor care. *Journal of Advanced Nursing*, 72(5), 1054-1064. doi: 10.1111/jan.12893.
- Kosolchuenvijit, J. (2013). Caring: Central Focus of Humanistic Care. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok*, 29(2), 134-141.
- Krittiyawan, J. (2016). *Factor Related to Ethical Behaviors of Nursing Students at the Faculty of Nursing, Ratchathani Unversity*. In RTUNC 2016, the 1st National Conference July 29, 2016 (p. 1661-1674). Ubonratchathani, Thailand.
- Kurpis, L. V., Beqiri, M. S., & Helgeson, J. G. (2007). The Effects of Commitment to Moral Self-Improvement and Religiosity on Ethics of Business Students. *Journal of Business Ethics*, 80, 447-463.
- Lyneham, J., & Levett-Jones, T. (2016). Insight Into Registered Nurses' Professional Value Through the Eyes of Graduating Students. *Nurse Education in Practice*, 17, 86-90.
- Mason, D. J., Leavitt, J. K., & Chaffee, M. W. (2012). *Policy & Politics in Nursing and Healthcare*. (6th ed.). Philadelphia: W.B. Saunders Company.
- Meekanon, P., & Sirikamonsathian, B. (2015). Factors Influencing Readiness to Join the ASEAN Community of Nursing Students from Boromarajonnani College of Nursing Nopparat Vajira. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 35(Supplement), 29-44. (in Thai)
- Punthasee, P., & Bunyakul, J. (2017). Factors Affecting Ethical and Legal Behaviors in the Clinical Nursing Practice of Nursing Students, Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University. *Thai Red Cross Nursing Journal*, 10(1), 81-94. (in Thai)
- Pengmark, T. (2010). *Head Nurses, Advocacy Perceived and Experienced by Head Nurses and Registered Nurses in Hospitals in the Three Southernmost Provinces of Thailand*. (Master of Nursing Science, Prince of Songkla University. (in Thai)
- Perngyai, C. (2018). *Development and Psychometric Evaluation of the Moral Commitment Scale for Thai Baccalaureate Nursing Students (MCS-Thai)*. (Doctoral Dissertation, Prince of Songkla University.
- Pochanakij, C. (2017). *Development of Competency Indicators for Register Nurses of Songklanagarind Hospital*. (Master of Nursing Science, Prince of Songkla University). (in Thai)
- Poonkhwan, S., Chaowalit, A., & Nasae, T. (2017). Ethics Mechanism of Nursing Divisions in Community Hospitals, Southern Thailand. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 37(4), 1-9. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2018). *Measurements of Thai Qualification Frameworks on Bachelor Degree of Nursing Science*. Bangkok: Praboromarajchanok Institute. (in Thai)
- Preechakoon, B., Tuvayanon, W., Netmuy, P., & Damrongrak, P. (2015). Professional Nurses' Perceptions Towards Images Influencing Value and Trust in Nursing Profession. *Nursing Journal*, 42(1), 122-131.
- Raetong, P., & Harnirattisai, T. (2012). Role Change Experience: From Nursing Students to Registered Nurses. *Thai Journal of Nursing Council*, 27(2), 51-62. (in Thai)

- Sansomros, W., Yomdit, V., Yaowarat, N., Sawangket, A., & Doungchan, N. (2017). Moral Virtues of Nursing Students: Case Study Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi. *Journal of Nursing and Education, 10*(4), 144-159. (in Thai)
- Shafakhah, Z., Khademi, M., Molazem, Z., & Sharif, F. (2018). Facilitators and Inhibitors in Developing Professional Values in Nursing Students. *Nursing Ethics, 25*(2), 153-164.
- Sirilai, S. (2013). *Ethics for Nurses*. (13th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Sricamsuk Saito, A., Voraharn, W., & Senarak, W. (2011). Happiness of Undergraduate Nursing Students, Faculty of Nursing, Khon Kaen University. *Journal of Nursing Science & Health, 34*(2), 71-79. (in Thai)
- Supapvanich, C. Khuchauy, S., & Kardkumhang, S. (2019). Factors Related to Motivation at Work among Dental Health Officers in Yala Province. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health, 6*(2), 115-125. (in Thai)
- Thara, K. (2008). *Nursing Work Values: Meanings and Experiences of Professional Nurses*. (Master of Nursing Science, Chulalongkorn University). (in Thai)
- Thara, K., Wivatvanit, S., & Kespichayawattana, J. (2009). Nursing Work Values: Meanings and Experiences of Professional Nurses. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok, 25*(2), 38-49. (in Thai)